

Denník SME, piatok 16.9.2011

Múrom rozdelené Ostrovany nemajú školu

Budík zvoní 400 deťom ráno pred šiestou. Ak sa zavčas nenatlačia do jediného autobusu, musia ísť pešo.

OSTROVANY. Je pol siedmej ráno. Slnko ešte nestihlo vyjsť spoza kopcov. Na zastávke autobusu pri rómskej osade v Ostrovanoch postáva veľký stravec rozospatých školákov s taškami. Keď sa do autobusu nezmestia, musia ísť na zastávku do vedľajšej dediny alebo štyri kilometre pešo.

Dedina je známa pre 150 metrov dlhý múr oddeľujúci rómsku osadu od zvyšku obyvateľov. Najmä v osade sa rodí stále viac detí, tie sa však nemajú kde učiť. **V Ostrovanoch nemajú základnú školu**, iba špeciálnu pre zaostalé deti. **Tri stovky detí tak musia denne cestovať.**

„Prichádzajú už ráno vystresované. Meškajú alebo vôbec neprídu. Pochopiteľne, že sa to prejavuje na dochádzke a výsledkoch,“ hovorí riaditeľka školy v Šarišských Michal’anoch Mária Cvancigerová.

Podobné problémy majú v mnohých dedinách na východnom aj strednom Slovensku, zväčša tam, kde sú rómske osady. V Jarovniciach napríklad deti chodia do malej školy na dve zmeny. Ráno a popoludní.

Pre väčšinu detí v Ostrovanoch je škola strašiakom. Rodičia ich budia pred šiestou hodinou. Inak by nestihli autobus, ktorý ich zväza do školy v susedných Šarišských Michal’anoch.

Každé ráno sa na zastávke opakuje boj o miesto. Počuť krik a plač. O chvíľu je autobus plný. Školské tašky si musia dať deti z chrbtov, aby sa ich pomestilo čím viac. Vodič zatvára. Jedna z matiek v poslednej chvíli nasilu natlačí dvoch drobcov dovnútra.

„Pozrite, koľko detí tu ostalo. Teraz musia ísť na zastávku do dediny. A keď ich ani tam nevezme, idú pešo až do Michalian. Neviem, prečo nepošlú ešte jeden autobus. Potrebovali by sme novú školu,“ rozčuľuje sa otec troch detí Vladimír Dužda. Dve sa zmestili, najmenšia dcérka nie. Musí naštartovať starú škodovku a odviezť uplakané dievčatko do susednej obce.

Cestovanie unavuje

„Keby som ich tam nenapchala, asi by vôbec nešli do školy,“ hovorí zasa matka dvoch detí Margita Kalejová.

Pešo musia deti niekedy chodiť aj popoludní domov. „Prídu také unavené, že hneď zaspia. Ved’ ráno musíme vstávať po piatej,“ hovorí matka Kalejová.

Do zrekonštruovanej školy v Šarišských Michal’anoch dochádza z Ostrovian približne 250 školopovinných detí. Ďalších päťdesiat denne cestuje do Medzian, zvyšných sto navštevuje špeciálnu základnú školu v obci. „V zime, keď spoj vynechá, chodia všetci pešo. Vtedy nestihnú celú prvú hodinu,“ hovorí riaditeľka školy v Šarišských Michal’anoch Mária Cvancigerová.

Riaditeľka je presvedčená, že jediným východiskom je vybudovanie školy v Ostrovanoch. „Vyriešilo by sa viaceré problémy. Žiaci z Ostrovian by nemuseli cestovať a deti zo

Šarišských Michalian, ktoré pre zmenu od nás odišli a rodičia ich vozia do škôl v Prešove, Sabinove a Medzanoch, by sa určite rady vrátili späť.“

V Ostrovanoch žije 1833 obyvateľov. Obec s betónovým plotom medzi dedinou a osadou má **404 školopovinných detí**. Vlni sa narodilo **63** detí, takmer dvojnásobok v porovnaní s rokom 1990.

Základná škola v Ostrovanoch v 80. rokoch minulého storočia zanikla, ostala tam len špeciálna základná škola pre mentálne postihnuté deti. Aj tá v súčasnosti funguje v dvojzmennej prevádzke.

Štát problém nevidí

Starosta Cyril Revák hovorí, že **by dokázali kúpiť pozemky pod novú školu**, no na výstavbu nemajú. Listom v júli tohto roku požiadal o pomoc **premiérku, ministerstvo školstva, min. práce a splnomocnenca vlády pre rómske komunity**. Odpoveď dostal len od splnomocnenca. „Odpísali nám, že rozumejú, ale problém by malo riešiť ministerstvo školstva.“

„Nevnímame problém v obci Ostrovany v rozsahu, aby ho bolo potrebné riešiť na úrovni ministerstva. V Šarišských Michal'anoch nie je problém s kapacitou ani dvojzmenným vyučovaním a plnenie povinnej školskej dochádzky škola v Šarišských Michal'anoch pre žiakov z Ostrovian zabezpečuje,“ napísalo ministerstvo školstva.

Na vyučovanie chodia na dve zmeny

Základné školy v obciach s rómskymi osadami nie sú dosť veľké.

KOŠICE. Tisíce detí najmä v menších dedinách Košického, Prešovského a Banskobystrického kraja majú denný režim prevrátený naruby. Do školy chodia až popoludní, v druhej zmene, keď na nich príde v preplnených školách rad.

Obce si navyše prenajímajú často nevyhovujúce budovy, aj najmenšie deti musia za školou cestovať do susedných dedín. Kritický stav je najmä v obciach s veľkým počtom Rómov, kde počty detí rastú geometrickým radom.

Dve základné školy v Jarovniciach v okrese Sabinov majú dohromady 25 učební. Celkovo však museli zriadiť 53 tried. Deti sa učia v dvoch zmenách aj v miestnom kaštieli a v odkúpenom rodinnom dome. Obec nemá peniaze na dokončenie prístavby s jedenástimi učebňami.

„Ročne sa u nás narodí dvesto detí. Keď sa situácia nebude riešiť, na budúci rok už nebudeme mať kde umiestniť prvákov. Alebo budeme musieť vyučovať v troch zmenách, čo zákon nepovoľuje,“ hovorí starosta Florián Giňa.

V Stráňach pod Tatrami v okrese Kežmarok majú štyristo školopovinných detí. Približne 250 dochádza do Kežmarku. Obec si musela prenajať priestory v strednom odbornom učilišti a v súkromnej budove, ktorú museli prestavať.

„Prenájom a každodenná doprava žiakov autobusmi nás ročne stojí dvadsaťtisíc eur. Investícia do výstavby novej školy by sa určite v krátkom čase vrátila,“ hovorí starosta Gustáv Bačo.

Analýzu plných škôl úradníci zatiaľ taja

Ministerstvo školstva nemá na stavbu nových škôl peniaze.

KOŠICE. Ministerstvo školstva má internú analýzu kapacít základných a špeciálnych škôl na strednom a východnom Slovensku. Odmieta ju nateraz ukázať. „Tento materiál je zatiaľ pracovný a prerokovaný bude na rokovaní užšieho vedenia ministerstva.“

Spolu s úradom splnomocnenca pre rómske komunity sledujú školské výsledky rómskych detí.

„Určíme priority, kde je situácia najkritickejšia,“ popisuje najbližší postup Igor André z úradu splnomocnenca. Prizvukuje, že sú len poradným orgánom a investície by malo riešiť najmä ministerstvo.

„Ministerstvo podľa našich informácií však peniaze na výstavbu nových škôl nemá,“ hovorí André. Rozširovanie škôl je aj v programovom vyhlásení vlády.

štvrtok 15. 9. 2011 20:00 | Mikuláš Jesenský

Článok bol uverejnený v tlačenej vydaní **SME**.

Čítajte viac: <http://korzar.sme.sk/c/6057338/murom-rozdelene-ostrovany-nemaju-skolu.html#ixzz1Y8Ek2TU0>

Videá na nájdate na tv.sme.sk